

LA COOFICIALITAT «AIXI», NO

PER AINA MOLL

Aquests darrers temps s'ha parlat molt de la visita que el President del Govern es proposava fer a Barcelona aquesta setmana que acabam. I segons rumors molt divulgats i no desmentits, sembla que es proposava anunciar una propera declaració de cooficialitat del català a Catalunya (és a dir, al Principat, a les "cuatro provincias" catalanes).

Les circumstàncies han obligat el Sr. Suárez a ajornar el viatge, que en tot cas no es farà abans del dia 20. No voldria esser melpensada, però tenc la clara sensació que tant el viatge com la suposada promesa de cooficialitat formaven part de "l'operació Catalunya" que tots hem pogut observar aquests darrers temps (i que ha tenguut com a manifestació més visible a nivell popular la presència de la nostra llengua a la televisió, fins i tot amb una "hora de... Lluís Llach" —reduïda a vint-i-cinc minuts, això sí— que havia estat rodada fa més de dos anys, i immediatament "congelada"). I em fa l'efecte que l'objectiu principal d'aquesta operació era "quedar bé" amb els catalans i

aconseguir-ne una bona disposició d'ànim, de cara al referèndum del dia 15. Si aquesta sensació meva es correspongués amb la realitat, l'ajornament del viatge presidencial hauria fet inútil el gest, ja que la visita es realitzarà després del referèndum. És possible, per tant, que la promesa de cooficialitat quedi també congelada i no passi de simple rumor.

Però per si de cas resulta que he fet judicis temeraris, i es manté el projecte, vull proclamar ara que LA COOFICIALITAT, AIXI, NO INTERESSA. I que tampoc no interessaria encara que es fes extensiva a les Illes (com han demanat ja diverses entitats culturals nostres), ni tan sols encara que compregués tot l'àmbit lingüístic català.

De totes maneres, no sembla que aquesta cooficialitat "ampla" hagi entrat en cap moment en consideració. Més aviat sembla que la llista de llengües de l'Estat espanyol, elaborada amb motiu de la propaganda del referèndum i que comentàrem fa dues setmanes, era un clar intent de separar, fins i tot lingüísticament, els tres Països Catalans, i que ara hauríem contemplat la declaració de cooficialitat del català al Principat, i hauríem hagut d'esperar amb paciència la cooficialitat del "mallorquí" a Mallorca (no sé com ho haurien arreglat, de cara a les altres illes) i la del "valencià" a València.

Les circumstàncies actuals fan difícil una política conjunta de Països Catalans, d'una banda perquè entre nosaltres hi ha poca consciència de la nostra realitat històrica i

cultural, i de l'altra perquè la reivindicació de l'Estatut del 32 que fan tots els partits polítics catalans, els obliga a limitar-se al Principat, que era l'àmbit únic d'aquell Estatut, mentre que València i les Illes no havien aconseguit encara el seu. Però confii que no hi haurà cap raó de pragmatisme polític capaç de fer acceptar als catalans una declaració de cooficialitat limitada al Principat. I sobretot confii que no hi haurà cap illenc que accepti que la nostra llengua sigui cooficial a Catalunya i no ho sigui entre nosaltres.

Ara bé, vull repetir una vegada més que, encara que el Govern prengués en consideració aquesta "cooficialitat ampla" i arribés a estar disposat a proclamar-la —que ja és suposar molt—, això encara no bastaria. Declarar cooficial el català als Països Catalans, mentre el castellà seguia essent la "llengua oficial" de tot l'Estat —Països Catalans inclosos—, seria admetre que el castellà és la llengua primera a tot el territori de l'Estat, i que el català "pot esser usat" a més a més a les terres de parla catalana. O sia, EL CATALÀ, LLENGUA DE SEGONA CATEGORIA A LES TERRES CATALANES.

L'única cooficialitat no ofensiva que podem admetre, com ja he dit altres vegades, és la COOFICIALITAT DINS TOT L'ÀMBIT DE L'ESTAT ESPANYOL, amb igualtat total de drets de totes les llengües de tal Estat. No perquè considerem que s'ha de parlar el català a Madrid (però sí que els catalans que hi habiten han de tenir dret a expressar-se en la pròpia llengua en les seves relacions personals amb

l'administració, com la inscripció en el registre civil, el casament, etc.), sinó perquè, estant els diversos territoris lingüístics integrats dins una entitat política més ampla, és natural y de justícia que totes tenguin el mateix dret a l'ús oficial, i que no hi hagi cap ultra que pugui exigir a ningú que "parli cristià" pel fet de no parlar la llengua d'ell.

Tampoc no es tracta, de cap manera, de practicar el POLILINGÜISME oficial, de manera que en l'ús públic s'hagin d'usar, una darrere l'altra, les diverses llengües oficials, com s'usen diverses llengües internacionals en els aeroports, per exemple. Es tracta, simplement, que essent les quatre llengües cooficials, tenguin igualtat de drets a nivell d'Estat, i cadascuna sigui prioritària dins el seu àmbit natural, si voleu, COOFICIALITAT ESTATAL I OFICIALITAT TERRITORIAL. Es a dir que a Madrid seria prioritari —oficial— el castellà, i el català cooficial (secundari), mentre que a terres catalanes seria oficial el català i el castellà cooficial.

Si un mira el problema sense prejudicis, amb ànim d'objectivitat, comprèn que aquesta és la solució realment justa. D'altra banda, el sistema funciona molt bé a Suïssa, i no hi ha cap raó perquè no funcioni entre nosaltres.

Estiguem atents a l'evolució dels esdeveniments, i no permetem de cap manera que els catalans obtenguin una cooficialitat que ens exclouï a nosaltres ni acceptem una cooficialitat "de segona", que deixaria una vegada més la nostra llengua en situació d'inferioritat i d'opressió.

LES NOSTRES CASTELLANADES

PER FRANCESC DE B. MOLL

Tothom sap que el nostre llenguatge mallorquí —com tot el català col·loquial o parlat— està molt influït del castellà. Això és molt comprensible, perquè fins fa molt poc temps tota l'ensenyança, la premsa local, el cinema, la ràdio i la televisió —o sia, tots els mitjans de penetració cultural— s'havien aplicat en castellà; i la presència de milenars d'immigrants peninsulars determina també un percentatge molt gros de converses en la llengua de Castella, de manera que s'ha produït una penetració d'aquest idioma no sols en el camp culturalista sinó en el de les relacions amicals i familiars. Per força aquesta acció contínua del parlar "foraster" havia de deixar sentir la seva influència damunt el nostre mallorquí.

Ara que la nostra llengua es revaloritza a la universitat, a l'escola, a la premsa, etc., hi ha cada dia més gent interessada a parlar bé el català insular, i per tant, a evitar els castellanismes inútils. I dic "inútils" perquè n'hi ha que són útils. Tots els idiomes de cultura prenen dels altres certes paraules perquè són necessàries. El castellà, per exemple, té una llarga sèrie de gal·licismes dels quals no pot prescindir: per exemple, "jardín", "emplear", "librea", "sargento" i centenars d'altres mots ben arrelats a l'espanyol, són presos del francès i insubstituïbles. Així també són barbarismes útils per al català els mots castellans "torero", "taquilla", "ranxo" i molts d'altres.

Els barbarismes que han d'evitar-se són aquells que s'han introduït modernament dins una llengua suplantant paraules o formes pròpies d'aquesta. Si sempre havíem dit "llinatge", ¿per què ara hem de dir "apellido"? Si és tan nostre dir "una cosa semblant", no hi ha raó per a dir "una cosa parecuda". Ni és lògic que diguem "senissero"; la paraula mallorquina verdadera és "cendrer", perquè és allà on posam la 'cendra' i no la "senissa". De casos com aquests, en podríem citar moltes dotzenes.

Només en la nomenclatura de les parts del cos, mirau quantes castellanades se senten, que podrien evitar-se: "hombro", per "espatlla"; "sobaco", per "aixella"; "espatla", per "esquena"; "muslo", per "cuixa"; "hígado", per "fetge"; "estómago" (o "estomágo") per "ventrell"; "bazo", per "melsa"; "tobillo", per "turmei"; "pantorrilla", per "ventre de sa cama"; "pulgar", per "dit polze"; "oidos", per "orelles"; etc.

En altres pàgines de "La Columna de Foc" continuarem passant revista a les castellanades i a les seves possibles correccions. És una feina que també feim cada dijous, de les cinc i mitja a les sis, des de Ràdio Popular, i hem comprovat que interessa a molta gent.

UN «INSULT» RETROGRAD I REACCIONARI

Sovint hem parlat alguns dels que feim "La Columna de Foc", de com ens desagradava profundament la persistència (i fins i tot augment) de l'ús de l'expressió "fill de puta" com a terme insultant. Sembla que una societat que diu cercar la justícia, hauria d'haver proscrit rigorosament aquesta forma de marcar el menyspreu: que no s'hauria d'insultar ningú per pecats o defectes dels seus parents, sinó pels seus propis, o, en tot cas, pels de la seva família dels quals ell s'aprofita (dient, per exemple "fill d'especulador", o "d'evasor de capitals"), però mai al·ludint a la descendència d'unes pobres dones que són potser els individus més explotats de la nostra societat.

Ens havíem proposat parlar d'aquest tema qualche vegada, però abans que nosaltres n'ha parlat En Josep Ma. Espinàs, a la seva secció "A la vora de..." del diari "Avui" del 7 de desembre, amb el títol UNA CRIDA, AMB PERMIS. Com que estam ben d'acord amb ell, ens limitarem a reproduir una part del seu

article, amb el prec que vulgueu fer-li'n cas i col·laborar a fer desaparèixer dels nostres hàbits col·loquials una expressió que contradiu els nostres anhels de justícia social:

... Que una gent que ha construït la seva personalitat a base del menyspreu del proïsme, de la llei de la força, del poder del diner, d'una còmoda moral defensiva, digui "fill de puta" com un insult, em sembla explicable. La gent d'aquesta mena es caracteritza per la seva irresponsabilitat.

Però que la gent que és sincerament partidària dels drets humans, que es manifesta contra qualsevol abus o discriminació, que ha fet professió de fe i d'acció contra la injustícia, tingui també l'hàbit de dir "fill de puta", és lamentable i desanimador. És, sobretot, una significativa inconseqüència. Ja sé, és clar, que sovint pronuncien la frase sense una conscient valoració del seu sentit. La frase "sona a insult", i ja n'hi ha prou.

Però aquesta inconsciència és molt greu, precisament. Vol dir fins a quin punt una gent progressista i generosa, desitjosa de purificar l'ètica

individual i l'ètica social, ha acceptat sense discussió, sense crítica, sense angúnia íntima, una terminologia i un sistema lingüístic expressiu que continua propagant la visió més reaccionària i antisocial de la prostitució.

Una moral "de bones formes" hauria impedit, abans d'escriure o de pronunciar davant segons qui —vet aquí una moral "estètica"! — l'insult "fill de puta", però ningú no s'escandalitzava de "pensar" (que és molt més greu) que una prostituta era "insultable" per definició i que, automàticament també ho era un fill seu.

Faig una crida als qui creuen en el respecte bàsic a la persona perquè sotmetin a revisió el seu repertori d'insults. Jo puc entendre que un ultra digui fill de puta a un home d'esquerres, però no és concebible que un home d'esquerres digui fill de puta a un ultra, ni a ningú. Si aspirem a una transformació ètica de la societat, no podem utilitzar eines carregades de prejudicis i de violència injusta. No hi ha cap arma tan revolucionària com l'exigència mental.

SHALOM

Restaurante

Especialidades

Israelitas y Rusas

Ambiente musical

C/San Felio 7 PALMA

Tel:226487

CHALECOS SALVAVIDAS

Varios modelos homologados

CASA CODINA

Grta. Mola, 22-Galerias Avda. 14 Plaza de Pedro Garcá, nº 9